

LETENYE

Település tájépítészeti stratégiája

Készült a Magyarország-Horvátország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 program keretében megvalósuló „DESCO” rövid elnevezésű, HUHR/1601/3.1.1/0027 -es program keretében.

Ezen stratégia az Európai Unió társfinanszírozásával valósult meg. A tartalma kizárólag a projekt partner Letenye Város Önkormányzata felelősségi körébe tartozik. Az itt megtalálható anyagok nem tekinthetők olyanoknak, mint amelyek az Európai Unió és / vagy a HU-HR Interreg V-A CBC Program Irányító Hatóságának hivatalos állásfoglalását tükrözik.

A dokumentumot készítette: IMRO-DDKK Non-profit Kft., 8800, Nagykanizsa, Petőfi Sándor u. 17-19.

2018. november 30.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
1.1. Városi tájépítészet általános bemutatása	4
1.1.1. Általános bemutatás	4
1.1.2. Közterek	5
1.1.3. Fenntartható tervezés.....	8
1.1.4. Partecipációs tervezés	9
1.1.5. Lehetséges célok.....	10
1.2. Minták a jól alkalmazott fejlesztésekre	10
1.2.1. Magyarországi minták	10
1.2.2. Nemzetközi minták.....	13
2. Letenye	14
2.1. Meglévő állapot	14
2.1.1. A város általános bemutatása	14
2.1.2. Demográfia.....	16
2.1.3. Környezet	16
2.1.4. Turizmus.....	17
2.2. Jelenlegi, tervezett fejlesztések és integrálásuk	18
2.3. Releváns település szintű szabályozási és stratégiai dokumentumok bemutatása és értékelése	20
2.3.1. Európai Unió 2020-ig szóló Biodiverzitás Stratégiája	20
2.3.2. Európai Unió Zöld Infrastruktúra Stratégiája.....	20
2.3.3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia	21
2.3.4. Zala Megye Integrált Területfejlesztési Programja	22
2.3.5. Integrált Településfejlesztési Stratégia.....	23
2.4. SWOT	25
2.5. Célok, fejlesztési javaslatok	27
2.5.1. Brand kiépítése	27
2.5.2. Fejleszthető hálózat megalkotása	28
2.5.3. Városközpont tervezése.....	28
2.5.4. Új turisztikai célpontok és infrastruktúra	28
2.5.5. Regionális és közös fejlesztések.....	29

2.5.6.	Meglévő látványosságok felújítása.....	29
2.5.7.	Helyi társadalom bevonása.....	30
2.5.8.	Monitoring rendszer	31
3.	Minták, ajánlások.....	32
3.1.	Általános tájépítészeti hibák, problémák.....	32
3.2.	Magyarországi minták.....	32
3.3.	Nemzetközi minták.....	35

1. Bevezetés

1.1. Városi tájépítészet általános bemutatása

1.1.1. Általános bemutatás

A hálózat kezelésének célja, hogy széleskörű ökoszisztéma szolgáltatások nyújtására legyen képes. A zöld infrastruktúrát a “zöld” (zöldfelületek, zöldterületek) és “kék” (vízfelületek) elemek alkotják. Az ökoszisztéma védelmével és fejlesztésével biztosíthatjuk az annak javait és szolgáltatásait, ezzel növelve a terület értékét, csökkentve a környezeti és klimatikus kockázatokat, ezáltal növelve a település népességmegtartó képességét.

A zöld infrastruktúra sokoldalú támogatást nyújt települések számára. Mérsékli az egyre gyakoribb szélsőséges időjárási jelenségek hatását, hozzájárul a klíma-védelemhez és a hatékony, kiszámítható erőforrásgazdálkodáshoz. A város fontos részét képezik a zöldterületek és zöldfelületek rekreációs célú területei, mint a közterek, fásított sétányok és terek, parkok, vízfelületek környéke, erdők, kirándulóhelyek. Kikapcsolódási lehetőséget biztosít, melyel hozzájárul a település lakóinak fizikai és mentális egészségének javulásához, vonzóbbá teszi a település környezetét, erősíti a polgárok kötődését és a népesség megtartását. Emellett a település képét javítva, vonzóbb turisztikai célpontot biztosít.

Ez a komplex, rugalmas, fenntartható rendszer tehát ökológiai, társadalmi és gazdasági előnyöket is hordoz. Az említett hatások – vagy azok hiánya – városi környezetben hatványozottan érzékelhető.

A központi helyek és különféle centrumok kapcsolata a zöld infrastruktúra elemeivel komoly rendszert is képezhetnek. Ez főként nagyvárosokban jellemző, de célszerű kisebb településeken is a terek és fejlesztések olyan rendszerbe hozása, mely átláthatóvá és könnyen kihasználhatóvá teszi a város adta lehetőségeket, fejlesztéseket. Ezen központi helyeken gyakran szükségessé válik a zöldfelületet érintő park vagy tér tervezése. Ilyen helyek például a:

- történeti városmagok – a város hagyományos központi helyei (s legtöbbször jellegzetességének kifejezői)
- városközpont övezetei, amelyek központi (igazgatási, kulturális, kereskedelmi, egyetemi) funkciót szolgálnak
- városrészközpontokat, kisebb helyi centrumokat érintő tér tervezés
- közintézmények nagyobb összefüggő területe (kórházak, egyetemek parkterületei, szórakoztató parkok, kiállítási területek, sportközpontok tematikus parkjai)

- kereskedelmi központok (regionális bevásárló központok, plázák, nagyobb kereskedelmi létesítmények) területe
- utasforgalmi központok tér tervezés feladatai – pályaudvarok, tömegközlekedési eszközök végállomásainak térsége

Még egy kisebb település területén is kialakultak történelmileg olyan terek, teresedések amelyek tér tervezés eredményeképpen jöttek létre. Ilyen például egy település főtere, mely általában centrális helyet foglal el. Az esetleges lakófunkciók mellett általában középületek, közfunkciók találhatók körülötte, melyek a tér kialakítását ösztönözték. Vagy egy település piactere, mely akár tradíció útján is kaphatta a helyét, forgalmas utak kereszteződésében, akár a főtéren. Itt szintén a hely funkciója alakította a tér elrendezését. Egy új tér, teresedés tervezésének megalapozásaként, a jelenkori funkció és a kiindulási alapot jelentő térszerkezeten kívül azt is célszerű figyelembe venni, hogy milyen tényezők befolyásolták a meglévő tér kialakulását a közelebbi-távolabbi múltban. Ezen szempontok hasznos rálátást adhatnak akár a tér konkrét kialakítására vagy egy erős koncepció felépítésére.

1.1.2. Közterek

Egy jól funkcionáló városi köztérnek vannak általános ismérvei. A felépítése, szerkezete letisztult és átlátható, kompozíciója és anyaghasználata illik a helyi építészeti stílusba és a közlekedési viszonyokhoz. A tér zöldfelület-burkolat aránya, a térhasználatot segítő és stílusos architektúrák, berendezések szorosan és logikusan kapcsolódnak a tér adott funkciójához. Nem a tervező személyes artisztikus énjét hanem a használók igényeit szolgálja. És nem utolsó sorban kellemes látványra és tartózkodásra. Ezen szempontok általános betartása eredményesebb, a település szerkezetébe szervesen illő tér kialakítását eredményezheti.

Számtalan probléma merülhet fel egy közösségi tér kialakításában. Sok köztér manapság azt az érzést sugallja a minimalista, rendezett és üres külsejével, hogy a látogatók csak tönkretennék az összképet. Ha egy köztér üres, nem használják vagy nem kívánatos emberek rongálják, használják, akkor feltételezhető, hogy a hiba a tervezésből vagy esetekben a menedzsmentből fakad. Gyakori hibának tekinthetők a:

- bejárat nem egyértelmű kiemelése, nehéz megközelítése a térre vonzás érzésének hiánya. A sötét, eldugott keskeny bejáratok, a gondozatlan ösvények, a gyenge közvilágítás vagy annak hiánya mind taszítja a látogatókat. Egy nyitott,

fényes, a közlekedési irányt egyértelműen megfogalmazó bejárat markáns eleme egy köztérnek. Bevonzza a járókelőket a térre.

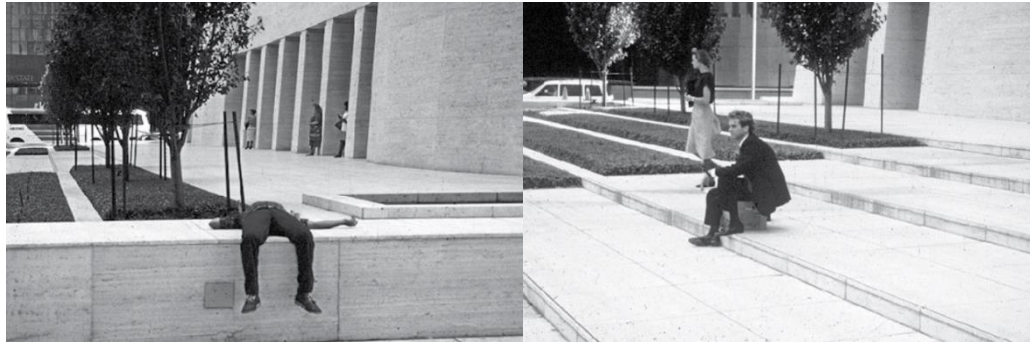
(New York City, Bryant park: 1.kép múltbéli, 2.kép átépített állapotban)

- környezetébe nem illő, diszfunkcionális elemek. Rengeteg park tele van olyan növényzettel vagy épített elemekkel, melyek nem segítik a park megfelelő működését, se térelhatároló funkciót, se dekoratív funkciót se szabadidős funkciót nem tölt be. Ilyenek például az ok nélkül elhelyezett sövények, melyek rontják a park összképét, korlátozzák az átláthatóságot és vonzzák a szemetet. Egy jól megindokolt elem viszont nagy mértékben segítheti a parkot. Gyülekezési pontként, nevezetességként funkcionálhat.

(1. kép: Budapest margitsziget; 2.kép: Berlini állatkert;forrás:okotars.hu)

- járművek dominanciája. Fontos elkerülni a park területén vagy közvetlen környezetében való túlzott számú parkolók elhelyezését. Ezeket felválthatják nagyobb méretű biciklitárolók, tömegközlekedést kiszolgáló területek.
- megfelelő ülőhelyek minősége és/vagy hiánya. A köztéri bútortervezés alkalmazkodik a használóihoz és figyelembe veszi a vandalizmus lehetőségét. Ezért tervezése és elhelyezése nem minden esetben egyértelmű vagy egyszerű ugyan akkor elkerülhetetlen. A kielégítő mennyiségű ülőhely biztosítása elengedhetetlen egy megfelelően funkcionáló tér kialakításának érdekében.

(forrás: okotars.hu; Houston, a Shell Oil épülete, USA)

- találkozási pont hiánya. Kialakításától függően számtalan dolgot nevezhetünk találkozási pontnak. Buszmegállót, köztéri bútorokat, szobrokat, játszóteret, bármely köztéri elemet, mely ismert annyira a használók közt, hogy direkt helyszínhez lehessen kötni, nevezhetünk találkozási pontnak. Ezen pontok kialakításában hatalmas szerepe van a tervezőnek, hiszen ez egy tervezhető aspektusa egy köztérnek.

(forrás: okotars.hu; 1.kép: Párizs, parc de la villette; 2.kép: Budapest ,Feneketlen-tó)

- utak és ösvények céltalan elhelyezése. Ezeket mindig tudatosan, indokoltan kell elhelyezni. Célja a funkciók összekötése, látogatók elvezetése a tér előre nem belátható területeire vagy maga az ösvény adja a funkciót (pl.: erdei futópálya).
- programok hiánya. Itt lépnek előtérbe a területfenntartók, a helyi önkormányzat és egyéb szervezetek. Az alkalmankénti programok serkentik a közterületek

forgalmát és népszerűségét. Ez ösztönzi a helyi önkormányzatot a terület megfelelő fenntartására és fejlesztésére.

(forrás: okotars.hu; 1.kép: Boston, Városháza; 2.kép: Prága, Csehország)

1.1.3. Fenntartható tervezés

A fenntartási terv készítése különösen fontos egy összetett, természet-alapú rendszer működőképességének biztosításához, melynek a gazdaságosság az egyik fő ismérve. Egy élő rendszer tervezésénél hangsúlyos a növényzet fejlődési és vegetációs szakaszait és a különböző időszakok különböző típusú munkáit figyelembe venni. Ezért a tervezésnél három fázisban szükséges egy zöld infrastruktúra beruházás fenntartásának ütemezése, mindhárom szakaszhoz sajátos kezelési tartalommal. (lehet rövidtávú 0-3év, középtávú 3-5év, hosszútávú 5-10év)

Egy zöld infrastruktúra, hálózat megtervezése után (célszerűen a tervezés során is) szükséges egy ellenőrző számítás elvégzése, mely összegzi, hogy várhatóan mennyibe fog kerülni a következő 5-10 évben a beruházás- és üzemeltetés szintjén az akcióterv megvalósítása és annak elemei külön-külön, beleértve a fejlesztéseket, valamint a fenntartó és monitoring rendszereket is. A számításokat nagyságrendileg kell megadni, és a fenntartási tervezésbe, monitoring rendszerbe integrálni.

Egy monitoring rendszer kidolgozása és fejlesztése hasznos fejlesztési és fenntartási eszközként funkcionálhat egy településen. A rendszer a tervezett projektek megvalósulása, a lakossági visszacsatolás és a kataszter folyamatos karbantartása érdekében kerül kialakításra a helyi társadalmi igények és a gazdasági fenntarthatósági elemzése alapján. A kialakított rendszernek lehetőleg interaktívnek és nyilvánosnak kell lennie.

A monitoring rendszer főbb céljai:

- A zöld infrastruktúra állapotváltozásainak nyomon követése: belső monitoring rendszer, amelybe a városüzemeltetésért felelős szereplők folyamatosan képesek a zöld infrastruktúra-elemek valóságos állapotát visszacsatolni.
- A zöld infrastruktúrához kapcsolódó programok, projektek megvalósulásának nyomon követése: a projektek hatékonyságának, a tervek terv szerinti megvalósulásának mérésére kialakított rendszer alapján.

- Társadalmi visszacsatolás: a lakosság számára értelmezhető, kezelhető módon kialakított interaktív felület létrehozása. A felületnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a lakosság átlássa, értelmezze a zöld infrastruktúra alakítását/alakulását és javaslatokat, véleményeket adjon a fejlesztésre, fenntartásra. Ez egy folyamatos visszacsatolást ad az önkormányzatnak a szükséges beavatkozásokra, javaslatokat adhat az esetleges fejlesztési szándék- vagy projektmódosításokra. Az előző két elemhez kapcsolódóan nyújt a társadalom részéről visszacsatolást.

1.1.4. Participációs tervezés

A társadalmi részvételen alapuló tervezés, különösen közterek tervezésénél kulcsfontosságú és szerves részét kell képeznie a tervezésnek a kezdeti lépésektől. Gyakori hiba, hogy csak a helyi vállalkozói szféra és stakeholderek kapnak helyet ezen megbeszéléseken. Fontos a helyi közféra bevonása, akár egy a tervezést megalapozó rendezvény szervezésével ahol a résztvevőknek alkalmuk van a koncepció megismerésére, meglátásaik megosztására, akár játékos adatgyűjtéssel egy a településen lévő iskolában vagy óvodában. A tervezés előrehaladtával, célszerű minden lépésnek jól tervezettnek, átláthatónak lennie, hogy segítse a további participációs tervezést. Minden szakaszban világossá kell tenni a résztvevők szerepét, kompetenciáját és a döntési területeiket. Egy zöld infrastruktúra fejlesztés esetében a hatékony tervezés alapját adhatja a részletes adatgyűjtés a meglévő fizikai elemek feltérképezése, a múltbéli állapotok feltérképezése. Az adatgyűjtés követően kezdődhetnek meg az érdemi párbaszédek. Ezek gyakran kulcsfontosságú helyi információkkal láthatják el a tervezőt. Nagyobb településeken célszerű lehet a városrészenkénti bevonás, a pontos helyi sajátosságok feltérképezése érdekében.

Első lépésként javasolt a következő szempontok mentén való információszerzés az érdekeltektől:

- a helyi szereplők értékrendjének megjelenítése. Fel kell mérni a zöld infrastruktúra fejlesztés iránti nyitottság mértékét, az érintettek által fontosnak tartott zöld infrastruktúra elemeket;
- a lakosság igényeinek felmérése (helyi rekreációs, turisztikai stb. szempontból);
- a helyi szereplők kötődéseit a konkrét térbeli elemekhez, amelyek a zöld infrastruktúra alakítását befolyásolhatják;
- a helyi szereplők kötődéseit a település múltjával kapcsolatban, amelyek a zöld infrastruktúra alakítását befolyásolhatják;
- fel kell mérni a helyi lakosság, civil szervezetek és vállalkozások aktivizálhatóságát, a fejlesztésbe és a fenntartásba bevonható szereplők körét, csoportjait

A bevonás során a zöld infrastruktúra tervezés szempontjából meg kell határozni speciális célcsoportokat is, amelyekkel külön szükséges egyeztetni (pl. zöld és városvédő szervezetek, helyi kertészeti-vízügyi-tájépítészeti stb. szakemberek stb.)

A helyi társadalom tervezésbe, megvalósításba és fenntartásba való bevonását nagy mértékben elősegítik az információcserére alkalmas platformok kialakítása és fejlesztése, interaktív felületek létrehozása véleményezésre, közösségi programok, akciók szervezése a tervezők, önkormányzat vagy helyi csoportok által.

1.1.5. Lehetséges célok

A településeken – a biológiai sokféleség megőrzésén és javításán túl – a zöld infrastruktúra három alapvető cél megvalósítását szolgálja:

- a lakosság megtartása az életminőség javítása (egészségmegőrzés/jóllét, helyi identitás erősítése, közösségfejlesztés, munkahelyteremtés stb.) által;
- a klímavédelem, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás segítése, a klimatikus szélsőségek mérséklése, környezeti kockázatok csökkentése (városklíma javítása, hősziget-hatás csökkentése);
- a hatékony erőforrás-gazdálkodás, a pénzforrások, a víz, a föld, a levegő stb. felelős, takarékos hasznosítása mellett hangsúlyosan az élőlények és élőhelyeik védelme, a változatosság (diverzitás) és a folytonosság növelése, ezáltal a környezeti értékek és stabilitás növelése.

Az alapvető három célon túl számtalan célt szolgálhat a zöld infrastruktúra fejlesztése. Ilyen például a turizmus, melynek fejlődése további gyarapodást és tőkét jelent a településnek ami elősegíti a további fejlesztéseket. A helyi környezeti, településképi és társadalmi adottságok tovább bővíthetik a célrendszert. Ezen fejlesztési célok elhatározását és lebonyolítását fontos szakemberek bevonásával elvégezni (pl.: városfejlesztő cég, menedzsmen, projektmenedzser, műszaki menedzser, pénzügyi menedzser).

1.2. Minták a jól alkalmazott fejlesztésekre

Elkészült tervek elemzésével hasznos információkhoz juthatunk, melyek helyes értelmezésével és tervünkre való átfordítással tudatosabb, és az adott problémákra jobban reagáló eredményhez juthatunk.

1.2.1. Magyarországi minták

Közösségi tervezés – Óbuda – Békásmegyer

Óbuda-Békásmegyer önkormányzata 2015 óta minden új közteret participációs tervezés útján alakít ki. Ugyan több munkával, konzultációval és tervezéssel jár, de az egyes elemek ellen tiltakozó emberek helyett olyan közeget lehet kialakítani melyben alkalmuk van a lakosoknak megérteni egyes tervezői döntéseket és azokhoz saját

meglátásaikat hozzáfűzni. Minél több alkalommal és minél több érdekelt közösséggel, csoportal tudnak a tervezők konzultálni, annál eredményesebb lesz a végleges terv.

(Kép: Flórián park koncepcióterve, forrás: florianter.blog.hu)

Utcafásítás burkolt utakon – Budapest V. kerület

A Kamermayer téren 2017 augusztusában kezdődtek meg a munkálatok. Az átalakítást civilek, várostervezők és helyi vállalkozók kezdeményezték évek óta. A tájépítészeti tervek alapján csökkentek a parkolóhelyek és növekedtek a biciklitárolók, ezzel csökkentve a helyi forgalmat és növelve a helyet a fejlesztéseknek. A növényvilágot illetően, 2017-ben 4 oszlopos gyertyánt, 3 díszalmát, 48 tiszafát, 450 bokrot és 100 évelőt ültettek el.

(Jelenlegi Kamermayer tér; légifotó)

(Tervezett Kamermayer tér; forrás: lobu.hu)

Ebből a példából látható, hogy egy belvárosi, kisméretű szituációban is mennyit érhetünk el tudatos tervezéssel. Az így kialakított tér vonzóbb környezetet biztosít a városlakóknak. Ehhez hasonló kisméretű fejlesztéseket egy Letenyéhez hasonló kisvárosban is könnyedén ki lehet alakítani.

1.2.2. Nemzetközi minták

Szlovákia, Presov, bevásárlóközpont terének revitalizációja

A tér központi helyzetben van, gyakran használt, forgalmas útvonal. A változó szintkülönbségek miatt lépcsők és rámpák szeltek át. Ezt a 2014-ben kezdődő project felváltotta, egy matematikai, szabályos raszter, melyek ferde felületei elegáns megoldást nyújtottak a problémára. A tervezők arra törekedtek, hogy egy élénk városi környezetet biztosítsanak a lakóknak. A teret ma a hétköznapi használaton kívül gyerekek látogatják, gördeszkások, korcsolyázók, biciklizők. Egy rendezett, a meglévő problémát megoldó, és plusz funkciókkal ellátott tér alakult ki, mely drasztikusan megváltoztatja a környezete és használói hangulatát. Ugyan egy kisvárosban ekkora nyitott területek ritkán alakulhatnak ki, főleg belvárosi területeken, de könnyedén belátható, hogy egyszerű geometriai, matematikai megoldások könnyedén átvezethetőek kisebb terek fejlesztésére is.

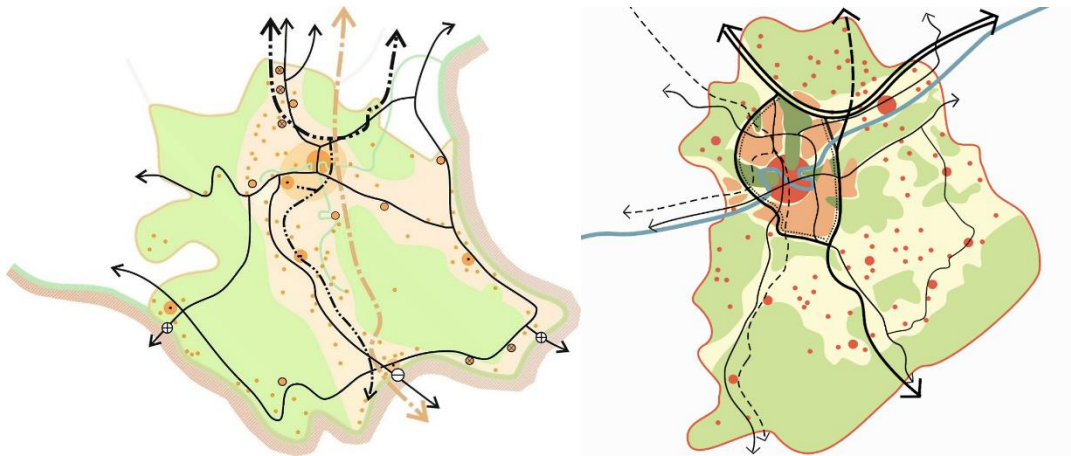

(Szlovákia, Presov ; forrás: www.archinfo.sk, www.iflaeurope.eu)

DK Szlovénia területfejlesztési tervdokumentáció

A területi stratégia az alapvető stratégiai területfejlesztési dokumentum és az integrált tervezési dokumentum, amely a fenntartható területfejlesztés fogalmát írja le. Ez a fejlesztési iránymutató dokumentum az ágazati politikák harmonizációjának alapját képezi. A stratégia előkészületeiben részt vett minden minisztérium és szervezet, melynek munkája releváns a fejlesztéseket tekintve. Az alaphelyzetek és szabályok, melyeket lefektettek, része a területfejlesztési stratégiának és céloknak. Ezen célok megvalósítása többek között ezen minisztériumok és szervezetek programjain keresztül, valamint a helyi közösségek programjain keresztül lesznek biztosítva.

Figyelembe véve Szlovénia területi és egyéb változatosságait, a Területfejlesztési stratégia megalapozza a kiegyensúlyozott ekonomiai, szociális és kulturális fejlődést, miközben biztosítja az olyan előrehaladást, amely megengedi a környezet, nemzeti örökségek és az életminőség megőrzését. Letenye és környezete hasonlóan változatos tulajdonságokkal bír, így megalapozott a hasonló tervek kidolgozása a megfelelő irányú és mértékű fejlődés érdekében.

(DK Szlovénia területfejlesztési dokumentáció ábrái, forrás: www.mop.gov.si; www.iflaeurope.eu)

2. Letenye

2.1. Meglévő állapot

2.1.1. A város általános bemutatása

Letenye Zala megye legdélibb kisvárosa mely a térség szervező központjaként funkcionál. A délnyugati országhatár egyik kapuja. Ez a település helyzeti energiáját nagymértékben befolyásolja, és nagy lehetőségeket rejt magában a település fejlődését illetően. A város szerkezetének kialakulásában alapvető szerepet játszottak a természeti adottságok – Mura, Béci patak, szőlőhegyek -, közlekedési útvonalak – 7-es út – és a

településhez csatolt községek – Béc és Egyeduta. A városnak meghatározó központi eleme az Andrassy kastély és a kastélypark. Ez ideális helyet ad a zöld infrastruktúra fejlesztések központjának, kiinduló pontjának. A 7-es út tovább erősíti ezt a szerepét, hiszen turisztikai szempontból lényeges a városon áthaladók figyelemfelkeltése. Az idegenforgalmi szerepkörének növelésével erősödik a város központi szerepe, mely előnyt jelent a jövőbeli fejlesztéseket tekintve.

A város adottságai túlmutatnak a város határain, a terület lakosai a térségi együttműködésben látják a fejlődés lehetőségeit. A környező települések több szálon kötődnek egymáshoz. A stratégia szempontjából fontos ilyen szálak például a közlekedési kapcsolatok és a településeket összekapcsoló táj.

A települést és környezetét négy egyszerű ágra lehet bontani. Ezek az: épített környezet, erdős terület, mezőgazdasági területek (kis- és nagygazdaságok) és Letenye vízföldrajzi elemei (Béci patak, Mura, kavicsbánya tavak).

Épített környezetét a kisvárosias általános adottságokon kívül a határmenti elhelyezkedése határozza meg. Közvetlen közelében található több határátkelő, és a Magyarországi közlekedési infrastruktúra Horvátország felé vezető része közvetlen Letenye mellett halad el. Ez a jövőbeli fejlesztéseket tekintve, logisztikai fejlesztések kiépítésének alapját szolgálhatja. Azonban a határmentiség miatti nagy forgalom, és az autópálya hatalmas forgalmat generál melynek hangszennyezése zavaró hatású a lakók számára.

Erdős területei, a Mura árterében lévő kisebb erdős területeken kívül a város északi oldalán található. Ezen terület gazdasági befolyása a nagymértékben lecsökkent faipar miatt nagyon alacsony. Ezen területen a volt munkalehetőségek nagymértéke megszűnt a rohamos gépesítéseknek köszönhetően.

Letenye mezőgazdasága kevés kézben összpontosul. Ezen cégek fő célja logikusan a költségek minimalizálása. Ezt az emberi munka igényének csökkentésével és a robotizálás nagymértékű fejlesztésével érik el. Ez drasztikusan csökkenti a mezőgazdaságban elhelyezkedő emberek számát. Az e fajta nagytáblás mezőgazdasági fejlődés ellen tenni nem lehet. Az ilyen helyzetekben célszerű a zártkerti mezőgazdasági munkák serkentése, oktatása, képzések megtartása és az ehhez szükséges kellő infrastruktúra kiépítése (pl.: termelői piac építése). Mivel a nagytáblás mezőgazdaságban termelt cikkek nagyrésze nem közvetlen fogyasztásra készül, így a kisebb gazdaságok által termelt zöldségek, gyümölcsök iránti kereslet megvan a településen és környezetében.

A Mura, Béci patak és a kavicsbánya tavak nyújtotta lehetőségek kiaknázatlanok még. Rengeteg a turisztikát és helyi életminőséget javító beavatkozáshoz adnak lehetőséget. A Béci patak fejlesztésére tett próbálkozások kudarcba fulladtak, mivel a fejlesztések igényelték volna egyes lakók beleegyezését, melyre nem került sor. A Mura és a kistavak területe a Natura 2000 program védelme alatt állnak. Ez nagy mértékben korlátozza a fejlesztési lehetőségeket és jogilag is nagyon bizonytalan talajt biztosít.

2.1.2. Demográfia

A magyarországi és határon túli közeli településekkel való közös területfejlesztési koncepciók és jövőkép alkotás nagymértékben segítheti a környező területek stabil fejlődését, ezáltal növelve a zóna népességmegtartó képességét, megerősítve gazdaságát és társadalmát.

Letenyének, mint a magyarországi kisvárosok majdnem mindegyikének, problémája a lakosok nagyobb városokba való költözése, népességének csökkenése. A város népessége 1950-óta közel 3000 fővel csökkent. Ezt a problémát is megcélozza a város zöld infrastruktúra fejlesztése. Az élhetőbb és emberbarátabb környezet, a szabadidős programok lehetőségének növelése, meglévő kihasználatlan terek és parkok revitalizációja nagymértékben elősegíti a város népességmegtartó képességét.

2.1.3. Környezet

Letenye kedvező klímájú területen helyezkedik el. A vidék nagyon változatos, természeti adottságokban gazdag és mondhatni érintetlen. A településen és környezetében számtalan védett természeti értéket találunk mely jelenleg a Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatósága alá tartozik. Kiemelendő értéknek tekinthető az Andrássy kastély és környezete mely a város központjában helyezkedik el és egyedi, kedves hangulatú atmoszférát teremt. Ez, és a közeli Szabadság tér, mely a település főtere, különleges szerepet tölthet be a jövőbeli fejlesztések során, hisz egy erős központi helyen történő fejlesztés, megadja a további lehetőségek alapját, kiindulópontját. Ezen fejlesztéseket fontos tájépítészeti tervezés keretében, lehetőleg participációs tervezéssel megvalósítani. A városban és környezetében számtalan zöldfelület, zöldfelületi rendszer található, melyek nagysága a város népességéhez mérten megfelelő méretűek (pl. közparkok, közkertek, rekreációs területek, erdő- és mezőgazdasági területek, fasorok, fásított zöldsávok). A zöldterületi rendszer már kialakulóban van, de egy egységes és átlátható képet még nem ért el, fejlesztése mindenképpen indokolt. A városi parkok minősége megfelelő, de célszerű a folyamatos fejlesztés és elengedhetetlen a folyamatos karbantartás. A park jelenleg is a településen élők elsődleges célpontja a pihenés és rekreációs tevékenységek tekintetében. A közvetlen környezetében található a városi termálfüdrő, strand, mely lehetőséget nyújt sportolásra és szórakozásra. Célszerű a terület fejlesztése a közeljövőben. A zöldfelületek gondozása, fejlesztése kertépítészeti tervezés keretében kell elkészülnön, a rekreációs lehetőségek számának növelése vagy a meglévő opciók szélesebb kiépítése szükséges. A kastély mögött elhelyezkedő híres platánfa, mely az év fája címet is elnyerte, turisztikai látványossággá való emeléséhez elengedhetetlen a hozzá kiépített környezet. Ennek kialakítása, és bekapcsolása a hosszútávra megtervezett fejlesztési rendszerbe, jó példát mutathat az elkövetkezendő városi projekteknek. Az eddigi fásítási programok pozitív hatással vannak az utcáképre és az ehhez hasonló tevékenységeket célszerű folytatni egy barátságosabb és élhetőbb környezet kialakításának érdekében. A város vízföldrajzát tekintve bőségesen rendelkezik lehetőségekkel. A Mura és a városon

áthaladó Béci patak környezete tökéletes fejlesztési zöldfelületek, melyek alkalmasak a város jövőbeli fejlesztéseinek összekapcsolására, tematikájának kiépítésére. A vízfelületek mindig is vonzó rekreációs célpontok voltak egy város környezetében. A Mura melletti morotvatavak és bányatavak infrastruktúra fejlesztése és a városi rendszerbe való csatlakoztatása tovább növelné a rekreációs lehetőségek számát és erősítenék a városban és környezetében kialakítandó fejlesztések közti kapcsolatot. A termásvíz felhasználásához szükséges infrastruktúra csak kezdetlegesen van meg. Ennek fejlesztése költséges, de turisztikai szempontból feltétlen indokolt.

A település jelenleg a Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatósága alá tartozik a természetvédelem területén. Régen megfogalmazott terv, a Mura-Dráva Nemzeti Park létrehozása a terület további védelemben való részesítésének érdekében. Az esetleges kialakulásakor szüksége lesz a térségnek egy új természetvédelmi igazgatósághoz. Meghatározó változást jelentene Letenyének, ha sikerülne ezen szervezetnek a központi helyeként funkcionálnia. Ennek a célnak az eléréseért feltétlen megelőző fejlesztéseket kell elvégeznie a városnak.

2.1.4. Turizmus

Ezen a területen a városnak rengeteg, még kiaknázatlan lehetősége van. A turizmushoz szükséges informatikai platformok és városi infrastruktúra fejlesztése elengedhetetlen a turizmus folyamatos fejlődésének érdekében. A városban és környezetében rejlő sokféleség pozitív hatással lehet a turizmusra. A programok és lehetőségek sokfélesége elősegíti, hogy minél több réteg legyen érdekelt a városba való elutazásban. A turizmus növekedése tőke befolyását eredményezi, mely a rendszerbe való visszaforgatással drasztikusan elősegítheti a város és környezetének fejlődését. A településen az ágazat eltartó képessége alacsony, jellemzően a családok kiegészítő tevékenységeként jelenik meg.

A város megalapozó vizsgálata szerint a legnagyobb területi turisztikai beruházás a Radics wellness panzió Egyeduta városrészben. 2003-ban megépítésre került a termálfürdő és 2006-ban új medencével bővült. Ezzel jelenleg a fürdön úszó-, gyermek-, tan- és ülőmedence található. Ezen funkció kiszolgálójaként, felújították és növelték a kapacitását a kempingnek. A fejlesztések ellenére az üzemeltetés még mindig nagy veszteségekkel jár, mely megterheli Letenye gazdaságát. A 21. században divatossá vált aktív turizmus kihasználása a legfőbb turisztikai cél Letenyén. A várost környező területek nagy számú természetet kereső vendéget vonzhatnak a területre. Bakancsos turizmus, a környező területek és természeti látványosságok gyalogos látogatása, biciklis turizmus, horgászat, csónakázás és sok más aktív turisztikai infrastruktúra kiépítése lehetséges a területen. Ezen turisták befogadására azonban csak 5 db panzió, turizaszállások, megárházak és falusi szálláshelyek adnak lehetőséget. Nem csak Letenyén, de a kistérségben sem található szálloda. A megfelelő szálláslehetőség nélkülözhetetlen az aktív turisztikai programokban, hisz ezek általában többnapos programokat jelentenek és minél tovább tartózkodik egy vendég a városban, annál több jövedelmet jelent ez a településnek és környezetének.

A település célja önmagában nem a zöldfelületek, közterek és infrastruktúra fejlesztése, hanem minden eljövendő újítás egységes és átlátható összekapcsolása és rendszerre formálása. Az így kialakult városi kép vagy „brand”, elősegíti, hogy a fejlesztések ne csak ideiglenes hanem hosszútávú gyarapodást eredményezzenek.

2.2. Jelenlegi, tervezett fejlesztések és integrálásuk

Attractour

„A projekt célja: Medimurje és a Letenye idegenforgalmi célpontjainak (és a környező területek) felépítése. A kulturális örökségek, mint turisztikai látványosságok megóvása és innovatív közös turisztikai termékek megteremtése. A projekt beruházása magába foglalja a Čakovec-i és a Letenyei Szapary András kastély épületeinek rekonstrukcióját.”

(forrás: [letenye.hu/hataron atnyulo interreg projektek](http://letenye.hu/hataron_atnyulo_interreg_projektek))

A project tervezett befejezésének dátuma 2019.április 30.

A város turisztikai szempontból lényeges elemeinek fejlődésének vitathatatlanul fejleszti a várost. De a megfelelő ütemű növekedés érdekében ki kell építeni ezen elemek infrastruktúráját (pl.:internetes honlap, könnyű megközelíthetőség, reklámok stb.). Ezek lehetővé teszik az érdeklődők számára a könnyű tájékozódást, zökkenőmentesebbé téve a látogatásuk és ezáltal pozitívabb élményt okoznak.

(forrás: www.levego.hu – A keréiparozás gazdasági jelentősége)

DESCO

“A projekt célja: A város adottságai túlmutatnak a település határain, polgárai a továbbiakban is a térségi együttműködésben látják a gyarapodás alapvető lehetőségeit. A településrendezés során a fenti jövőkép megvalósításában az alábbi főbb feladatok fogalmazódtak meg: – a meglévő adottságok minőségének folyamatos javítása, fejlesztése, – új területek kijelölésével a város jövőbeni szerepkörének erősítése, vonzóbbá tétele, funkcióinak gazdagítása. A DESCO projekt fő célja a közös stratégiák kialakítása a horvátországi kis településekkel. Témakörök: vállalkozásfejlesztés, smart city és település fejlesztés.”

(forrás: [letenye.hu/hataron atnyulo interreg projektek](http://letenye.hu/hataron_atnyulo_interreg_projektek))

A projekt tervezett befejezésének dátuma 2019.február 28.

A nemzetek közti stratégiai szintű együttműködés stabil kapcsolatot alakít ki a két vagy több fél között ezért hosszú távon képesek fennmaradni. Letenye és a vele szoros köteléket kialakított szomszédos, határon túli városok kapcsolatát “kölsönösen együttműködő hatértérségnek” nevezhetjük. A gazdasági és társadalmi komplementer körülmények elősegítik az interakciók fejlődését, a határtérség területi bővülését. A határos országok baráti és kooperatív kapcsolatok kialakítására törekednek.

Happy bike

“A határ menti turizmus fellendítése és a vidéken élők szabadidős tevékenységeinek színesítése. A projekt megvalósítása során Horvátországban kiépítésre kerül egy kerékpárút illetve a már meglévő túraútvonal mentén pihenőhelyek létesítésére és információs táblák kihelyezésére kerül sor. A projekt kedvez a bakancsos turizmus kedvelőinek és a vízi turizmus szerelmeseinek egyaránt.

Letenye Város Önkormányzata, mint vezető kedvezményezett koordinálja a projekt sikeres megvalósulását, ezenkívül kerékpárok, kenek és különböző eszközök kerülnek beszerzésre, melyeket a sportolni vágyó turisták rendelkezésére állnak. A projektből kerül finanszírozásra a turista térképeinek megtervezése, sokszorosítása illetve készül egy többnyelvű promóciós videó is a Mura vidékéről.”

(forrás: letenye.hu/határon átnyúló interreg projektek)

A projekt tervezett befejezésének dátuma 2019.június 6.

Az Európai Unió kiemelten támogatja a kerékpáros közlekedés és kultúra térhódítását, így a kerékpáros turizmus ügyét is. A kerékpározás egészségügyi előnyeinek kívül, nem szennyezi a környezetet, csökkenti a közutak motorizált forgalmát és lehetőséget nyújt a kisvárosok a turizmusba és a gazdasági vérkeringésbe való bekapcsolódására.

Ennek gazdasági jelentősége nem elhanyagolható. A tapasztalatok szerint egy kerékpáros turisták nem költenek kevesebbet mint a hagyományos turisták. Letenye gazdag környezeti adottságaival és helyzeti energiájának köszönhetően vonzó célpont lehet a kerékpáros turisták számára.

Zöldrekreációs fejlesztések

“A tervezési feladat Letenye város közttereinek komplex megújítása volt, aminek keretében több új köztér felület, közösségi tér alakul ki, a település közösségét erősítve. A terv fő gerincét a Béci-patak nyomvonalára felfűzött sétány és a Kastély-park megújítása, illetve ezen két köztéri felület összekapcsolása jeleníti.”

(forrás: Letenye Zöld város – műszaki leírása)

Az ilyen fejlesztések alkotják a jövőbeli turisztikai célpontok sikeres működésének gerincét. Továbbá élhetőbbé teszi a várost a lakosok számára, ezzel növelve a népességmegtartó képességét. Ezért nagyon fontos ezen tervek átgondolt, jövőbe tekintő megtervezése. A fejlesztésnek alkalmasnak kell lennie az évek, évtizedek alatt fejlődő város szolgáltatásainak és igényeinek kielégítésére, vagy helyet kell hagynia vagy biztosítania a további fejlesztéseknek. A hibás kezdeti fejlődési irány meghatározása ugyan nem feltétlen vehető észre kezdetekben, de nagymértékben befolyásolja a növekedés ütemét. Ahogy a műszaki leírásban is említik, a projekt az egyes területek fejlesztésén kívül nagy hangsúlyt fektet a fejlődő területek összekapcsolására. A megfelelő kapcsolatok kiépítésével olyan rendszert lehet alkotni a városból, melybe a jövőbeli

fejlesztéseket is könnyedén be lehet majd kapcsolni. Így a “körforgásba” bekapcsolt új fejlesztési elem sokkal gyorsabban növekedhet és érhet el maximális potenciálját.

2.3. Releváns település szintű szabályozási és stratégiai dokumentumok bemutatása és értékelése

Az Unió tagállamai között felmerült az igény egy közös zöld infrastruktúra akcióterv kidolgozására. Az Európai Unió támogatta ennek a célnak a megvalósulását, ezért a zöld infrastruktúra kezelését beépítette a 2020-ig tartó stratégiai dokumentumainak elvárásai közé, valamint a 2014-2020-as programozási időszak keretrendszerébe.

Ezen akcióterv fejlesztéseinek alapjait Magyarországon a Nemzeti Biodiverzitás Stratégia fekteti le, konkrét intézkedésekkel és indikátorokkal. A Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció szintén beemeli céljai közé támogatásának fontosságát.

2.3.1. Európai Unió 2020-ig szóló Biodiverzitás Stratégiája

A stratégia célja, hogy megakadályozza a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztémák romlását az Európai Unióban. Ennek érdekében 6, 2020-ig teljesítendő célkitűzést fogalmazott meg:

- a természet megőrzése és helyreállítása: madárvédelmi, élőhelyvédelmi irányelvek alkalmazása, Natura 2000 területek szabályozása és helyreállítása
- az ökoszisztémák és szolgáltatásaik fenntartása és helyreállítása: az ökoszisztéma-szolgáltatások megőrzése és javítása, a leromlott ökoszisztémák 2020-ig legalább 15%-a helyreáll a zöld infrastruktúra tervezett földhasználatba integrálásával
- a mezőgazdaság és az erdészet fenntarthatóságának biztosítása
- a halászati erőforrások fenntartható kiaknázásának biztosítása a legnagyobb fenntartható hozam elérésével
- az invazív idegen fajok elleni küzdelem: a szakpolitikai eszközök hiányosságainak pótlásával
- a biológiai sokféleséggel kapcsolatos globális válság kezelése, kötelezettségvállalás a Biológiai sokféleség megőrzésének világszintű stratégiai terve (2011-2020) végrehajtására

2.3.2. Európai Unió Zöld Infrastruktúra Stratégiája

Európai Bizottság 2013-ban fogadta el az EU zöld infrastruktúra stratégiáját (Supporting the Implementation of Green Infrastructure), melynek célja, hogy a zöld infrastruktúra az EU fontos fejlesztési területeinek és infrastruktúrájának szerves részévé válhasson és felmérje egy Európán átnyúló zöldinfrastruktúra-hálózat (TEN-G)

létrehozásának lehetőségeit. A stratégia a fenti célok elérése érdekében öt célterületet határoz meg:

- A zöld infrastruktúra jelentőségének tudatosítása: közvéleménykutatások, a tagállamok és a különböző szektorok képviselői körében végzett tájékoztatási tevékenység, 10 kiválasztott ország esetében a megvalósítás lehetőségeinek felmérése, tematikus anyagok és kiadványok készítése az építőipar, a vidéki területek, a munkahelyteremtés és a klímaváltozás témakörében.
- Kapacitásépítés, képzés, oktatás a zöld infrastruktúra szerepének erősítése érdekében: oktatási modulok kidolgozása, a képzések oktatói számára szervezett workshopok, meglévő operatív programokhoz kapcsolódó zöld infrastruktúra fejlesztések előmozdítása érdekében
- A különböző mechanizmusok javítása információ cseréjével: megfelelő digitális platformok létrehozása az EU szakpolitikai területei, érintettjei részére.
- Műszaki szabványok és innovációs lehetőségeinek felmérése: pénzügy, épületek, vízgazdálkodás, közlekedés, közegészségügy, ipar, energetika műszaki irányelveivel való harmonizáció
- A TEN-G várható költségeinek és előnyeinek felmérése: az ökoszisztémák állapotának feltérképezése és értékelése egy koherens, koordinált módszertan segítségével, mely képes helyi, regionális, nemzeti, EU léptéket is kezelni.

2.3.3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia

A magyarországi stratégia a korábban említett európai uniós stratégiák hazai átültetése, melynek célja a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások hanyatlásának megállítása, állapotuk javítása. Eredményeiről két értékelés készül, 2017-ben, és 2021-ben. Három olyan célkitűzése is van, ahol konkrétan megjelenik a zöld infrastruktúra fejlesztésének szükségessége. Ezek:

6. célkitűzés: A zöld infrastruktúra elemeinek összehangolt fejlesztése a természeti rendszerek működőképességének fenntartása és javítása, illetve a klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás elősegítése érdekében, beleértve az ökológiai és tájökológiai funkcióval bíró területek közötti kapcsolatok javítását, a potenciális területi elemek rekonstrukcióját, illetve a degradált ökoszisztémák helyreállítását. Elvart indikátorok:

6.1. 2020-ig az ökológiai funkcióval bíró degradált ökoszisztémák, illetve a meglévő és potenciális zöld infrastruktúra-elemek meghatározása megtörténik és legalább 15%-ának helyreállítása, rekonstrukciója, az ehhez szükséges szakpolitikai és szabályozási keretek megteremtése megvalósul.

6.2. Az élőhelyek feldarabolódása és elszigetelődése által leginkább érintett védett és közösségi jelentőségű fajok élőhelyei esetében azok fragmentációjának mértéke csökken.

6.3. A zöld infrastruktúra hálózat részét képező belterületi zöldfelületi rendszer területaránya és az ökológiai hálózat összterülete nem csökken, ökológiai funkciója növekszik.

7. célkitűzés: Az ökoszisztémák és az ember számára nélkülözhetetlen materiális és immateriális szolgáltatásaik értékének meghatározása és integrálása a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásért felelős átfogó és tematikus stratégiákba, a helyi és országos szintű területhasználatot és területfejlesztést érintő döntéshozatalban. Eszközei és indikátorai:

7.1. A hazánkban azonosított ökoszisztéma kategóriák 100%-a esetében az ökoszisztémákkal és szolgáltatásaikkal való fenntartható gazdálkodást azok ökológiai, biológiai és közgazdasági szempontok szerinti értékelése alapozza meg.

7.2. Az ökoszisztéma szolgáltatások értékelése, valamint a megőrzésük és fejlesztésük szempontjai érvényesülnek a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásért felelős stratégiákban, a területhasználatot és területfejlesztést érintő tervezési folyamatokat szabályozó jogi eszközökben, valamint a 2014–2020 pénzügyi időszakban megvalósuló fejlesztések előkészítése és kidolgozása során.

8. célkitűzés: A biológiai és táji diverzitás megőrzését és fejlesztését szolgáló szempontok integrációja az átfogó, valamint az érintett ágazati szakpolitikákba a zöld infrastruktúra és az ökoszisztéma-szolgáltatások eszközrendszerével, különös tekintettel a területi tervezésre. Eszközei és indikátorai:

8.1. Stratégiai és projekt szintű jogi, módszertani és gazdasági eszközrendszer megteremtése a biológiai és táji diverzitás megőrzését és fejlesztését szolgáló szempontok érvényesítése érdekében.

8.2. A zöldmezős beruházások által érintett területek éves aránya 2020-ra a 2013-as érték 80%-ára vagy ennél nagyobb mértékben csökken.

8.3. A települési környezetvédelmi program szabályozási rendszere kiegészül a helyi biodiverzitás stratégia elemeivel.

2.3.4. Zala Megye Integrált Területfejlesztési Programja

Az alábbi jövőképet vázolja fel a stratégiai dokumentum a megye részére:

„Zala megye a „Zöld Zala” programra építve, gyógyturizmusra, egészségturizmusra, ipari, logisztikai és mezőgazdasági fejlesztésekre támaszkodva, a természet egyensúlyát megőrizve összetartó társadalmat és tisztességes megélhetést biztosító gazdasággal, erős területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával harmonikusan fejlődik.”

A fejlesztési programból az alábbi, a zöld infrastruktúra fejlesztéseket érintő célokat emeltük ki:

- Fenntarthatóság – Élhető környezet (társadalmi viszonyok stabilizálása, a helyi közösségek megtartó erejének és kulturális életének megerősítése, a természeti környezet állapotának megóvása és az energiahatékonyság javítása);
- Köztevékenységek – Javuló közviszonyok (közösségi infrastruktúrák állapotának és a közszolgáltatások minőségének javítása)

Átfogó stratégiai célok:

- Helyi Fejlesztési Stratégiák (Leader, CLLD). Területi fókusz: Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti, Letenye és térségeik
- Termálvízre alapozott kertészeti kultúrák létrehozása, élelmiszer feldolgozás hozzáadott érték növelése érdekében. Területi fókusz: Nagykanizsa (Kiskanizsa), Zalakaros, Lenti, Letenye és térségeik falvai, aprófalvai.
- A kisvárosi életminőség javítása szolgáltatás-bővítéssel Lentiben, Zalakaroson és Letenyén

Letenyeyi kistérség fejlesztési koncepció célkitűzései:

- A települések társadalmi közösségeinek, a szakmai és civil szervezetek tevékenységének élénkítése, kulturális értékek megőrzése, védelme.
- Az adottságokhoz jobban igazodó földhasználat és termelési szerkezet kialakítása tájjellegű termékek előállításának segítése, a tájfajták arányának növelése, helyi feldolgozás támogatása, biogazdálkodás feltételeinek kialakítása az ökológiai és szociális és gazdasági szempontok figyelembevételével
- A térség természet-, víz- és tájvédelmi viszonyaival összhangban álló környezet és tájkímélő termelési módszerek alkalmazása.
- A térségi identitás-tudat kialakítása, térségmarketing, a térség és a térség belső erőforrásainak piacképessé tétele. Arculat és filozófia meghatározása
- A „hármashatárságból” eredő előnyök kihasználása

2.3.5. Integrált Településfejlesztési Stratégia

Letenyeváros jövőképe: „Letenye 2020-ra vonzó, élhető városi környezettel rendelkező, táji értékekre és fenntartható gazdaságfejlesztésre alapozó település.”

A város jövőképe a város azon kívánatos állapotát vázolja fel, amelynek elérése érdekében az önkormányzat és a stratégia egyéb érintettjei (a partnerség) saját eszközeikkel cselekszenek, ezzel a város lépésről lépésre közelebb jut a jövőképben vázolt állapothoz. A jövőkép hosszútávon határozza meg a fejlesztési tevékenységek fő irányait. Jelen stratégia feltételezése, hogy a folyamatos fejlesztések eredményeként a jövőkép fő elemei 2020-ig teljesülhetnek.

Átfogó és kapcsolódó stratégiai célok:

Nyitottság és együttműködés:

- Kistérségi központ szerepéből adódóan a kistérség kistelepüléseivel ápolott kapcsolatokban
- A város, illetve vezetésének kapcsolatában a lakossággal, a civil szervezetekkel, valamint a helyi és betelepült vállalkozásokkal és a város látogatóival.

Értékmegőrzés és fenntartható fejlődés:

- A természeti és környezeti értékek fenntartása, ápolása, használata során
- A fejlesztések környezetterhelésének minimalizálására való törekvések során, a fenntarthatóság, mint elsődleges szempont érvényesítésében a befektetés ösztönzési és vállalkozás támogatási valamint infrastruktúra-fejlesztési tevékenység során
- A kulturális tevékenységek ösztönzése, támogatása során

Esélyek egyenlősége:

- A városi közszolgáltatásokhoz, városi munkahelyekhez és kultúrához való hozzáférésben a város minden polgára számára
- Támogatásban és segítség nyújtásában megjelenő szolidaritás mindazon társadalmi csoportokkal és egyénekkkel, akik saját erőfeszítésükkel képtelenek hátrányos helyzetük megváltoztatására

Az akcióterületi projektek egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallalkörülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.

Az ITS számos akcióterülethez kötődő projektet írt ki melyek hatással lehetnek a zöld infrastruktúra fejlődésében.

Élhető és vonzó település megteremtése céllal kiírt projektek

- T3 Települési infrastruktúra kiegészítő elemeinek megépítése – Vonalas infrastruktúra hálózat fejlesztése
Korszerű hulladékkezelés elősegítése, hulladéklerakó rekultivációja
- T2 Pihenésre, aktív kikapcsolódásra alkalmas minőségi terek kialakítása (parkok, vízpartok, sportterületek, játszóterek fejlesztése) - Letenyei városközpont zöldterületeinek megújítása az élhető városközpont kialakítása érdekében.
Multifunkcionális sportesernő építése
- T5 Egyedi, innovatív turisztikai attrakciók, és programturizmus fejlesztése – Mura, mint az aktív turisztika fellegvára
Felhagyott bányatavak rekultivációja, horgász- és jóléti tavak kialakítása

Termálfürdő és kempin bővítése, fedett termál- és gyógyfürdővé fejlesztése, szolgáltatások bővítése

- T10 Regionális és kistérségi kerékpárút-hálózat fejlesztése
Kerékpárút-hálózat fejlesztése a Letenye Járás területén

2.4. SWOT

A következőkben a klasszikus SWOT (erősség-gyengeség-lehetőség-veszély) módszertan alapján összegeztük a korábbi vizsgálatok, fejlesztések és hivatalos dokumentumok alapján tett megállapításokat.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> - természeti adottságok széles köre - helyzeti energia - kedvező vízföldrajz - jó megközelíthetőség - nemzetközi kapcsolatok - fejlesztésre alkalmas területek - szigorú helyi építési szabályzat - aktív városvezetés - lakossági igény a zöld infrastruktúra fejlesztésekre - határközeli elhelyezkedés - eltérő természeti területek találkozása a város területén - kiépített közlekedési infrastruktúra 	<ul style="list-style-type: none"> - városi népesség elöregedése - népesség elvándorlás - idegenforgalmi infrastruktúra hiányosságai - kínált szolgáltatások minősége - turisztikai infrastruktúra gyengesége - egységes megjelenésű fejlesztések a város teljes területén - feladatok nehéz finanszírozása - kiépített városközpont hiánya - vízföldrajz nyújtotta lehetőségek kihasználtsága - zöldfelületi potenciál kihasználatlansága - patak környezete rendezetlen - kevés kézben összpontosuló mezőgazdaság - önkormányzati és vállalkozói tőkehiány
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> - környező városokkal való együttműködés, közös fejlesztések - bevételek növekedése idegenforgalomból - egységes városkép kialakítása - város történelméhez vagy természeti adottságaihoz köthető rendezvények szervezése - becsatlakozás a környező idegenforgalmi infrastruktúrába 	<ul style="list-style-type: none"> - a turizmus növekedését a városi infrastruktúra nem tudja követni és kezelni, lemarad - a közös munka és együttműködés iránti hajlam csökkenése - szociálisan rászorulóknak számának növekedése - központi szerepkör elvesztése - a település arculata és a településképp megromlása

<ul style="list-style-type: none"> - széleskörű rekreációs területek kialakítása - Egészségturizmus kiépítése, termálvíz kihasználása - turisztika célpontok fejlesztése és kialakítása - kastély és kastélypark - Béci-patak, szőlőhegyek, és egyéb természeti és épített lehetőségek kihasználása - belterületi és külterületi fasorok létesítésével kapcsolat létrehozása és erősítése a zöldfelületek között - invazív fajok őshonos fajokra cserélésével a területek ökológiai állapota és természetessége javul - lakosság bevonása a közterületek fenntartásába - közterületek fejlesztésével a helyi identitás erősödik - a lakosság fizikai állapota javul (aktív sport lehetősége) - a rendezett zöldfelületek a lakosság mentális egészségére is jó hatással van - logisztikai központ, helyzeti energiából adódóan - a köztérhasználat átalakítása a lakosság bevonásával jobb térhasználatot eredményez - a közterületi beavatkozások hatására a település presztízse emelkedik - megújuló zöldfelületek mellett felértékelődnek az ingatlanok - aktív turizmus környezeti kritériumai adottak - kisgazdaságok mezőgazdaságának átformálása, fókusz váltás 	<ul style="list-style-type: none"> - klímaváltozás hatásainak erősödése: a csapadékmennyiség csökkenése és a hőmérséklet emelkedése a tenyészidőszakban, szélsőségek gyakoriságának növekedése, új kártevők megjelenése - invazív növények terjedése - rendszeres gondozás nélkül a közparkok látogatottsága csökken, állapota, biztonsága romlik - rendszeres karbantartás hiányában a patak ökológiai állapota romlik, invazív növények terjedésének üteme felgyorsul - közúti szennyezések, illegális hulladékelhagyás miatt a környezetterhelés tovább nő - a beépítések miatt a zöldterületek tovább tagolódnak, a fragmentáció nő - újabb fasorok kialakítása tulajdonosi ösztönzők híján nem valósul meg - a növekvő elszegényedés miatt egyre többen fűtenek hulladékkal - előregedő társadalom - decentralizáció és szubszidiaritás csökkenése - fiatalok és magasan képzettek elvándorlása felerősödik - természeti és kulturális örökségek állagmegóvás támogatásának csökkenése - település turisztikai látogatottsága csökken - a település presztízse romlik - központosított mezőgazdaság - gépesített mezőgazdaság - Mura környezet fejlesztésének jogi akadályai
--	--

2.5. Célok, fejlesztési javaslatok

Ebben a fejezetben az általános, és a stratégiában eddig megfogalmazott, a város tájépítészeti és turisztikai szempontból fontos céljait gyűjtöttük ki. Ezekről általános leírást, magyarázatot, megoldási lehetőséget és tanácsokat fogalmazunk meg melyek segítik a jövőbeli fejlesztések, stratégiák és koncepciók megfelelő kialakítását. Célszerű ezen célok együttes figyelembevétele, ekkor alakulhatnak ki egymásra reflektáló fejlesztések a város különböző területein.

2.5.1. Brand kiépítése

A brand vagy „márka” a használó fejében lévő imázsok és benyomások összességét jeleníti. Ennek a mentális képnek a kialakításában van szerepe a városi fejlesztéseknek.

A brandépítés öt lényegi eleme:

- Relevancia, mely a megfelelő ígérettétel, megcélzott eredmény kialakítását jelenti. Ezt a település erősségeire alapozva érdemes meghatározni, mint például Letenyén, az aktív turizmus kiépítésének lehetőségei adottak, e köré például érdemes építeni.
- Előny, ez a versenytársaktól való differenciálás. Célszerűtlen olyan fejlesztési irányt választani, mely egy szomszédos településen már ki van építve. Az adott városnak egyedi, a környezetéhez szorosan kapcsolódó koncepciót kell kialakítania, melyet a lakosok könnyedén megértenek és befogadnak, tudnak velük azonosulni.
- Teljesítés, a lakosoknak kommunikált ígért célok beváltása. Célszerű olyan internetes fórum kialakítása, melyen a lakosok folyamatosan tájékozódhatnak az aktuális célokról, éppen folyó munkákról vagy már befejezett fejlesztésekről. Ez a következő pontban is fontos szerepet tölt be.
- Jelenlét, a brand ismertségének megteremtése. Itt nagy szerepet játszik az internetes portal, mely a leggyorsabb és legegyszerűbb módja a lakosok felé való kommunikálásnak. Ezen kívül fórumok, előadások, átadások, és egyéb szervezett események mind elősegítik a lakosok projektekkel való közelebbi megismerkedését.
- Kötődés, helyi „lojalitás” kialakítása. A fejlesztések nem lehetnek rendszeridegenek. A lakosoknak vagy használóknak érezniük kell a kapcsolatot a kiépített elemek és a környezetük között, hogy azt megérteni és értékelni tudják.

Letenyén egy egységes brand kiépítése még nem történt meg. Egy lehetséges opció egy aktív turizmust megcélzó koncepció kiépítése mely a város külterületére fókuszálja a rekreációs fejlesztéseket, és a város belterületén pedig turisztikailag és lakosként, egy élhető, közösségi terekkel ellátott, egységes képet alkotó központot és környezetet alakít ki.

2.5.2. Fejleszthető hálózat megalkotása

Azokon a településeken, ahol a fejlesztések főként pályázatokon keresztül történnek, gyakran előfordul, hogy a több kisebb fejlesztés szétszórtan kerül elhelyezésre a városban. Ez egy olyan településhálózathoz vezet, melyben a sok kis fejlesztés között lényegében nincs semmilyen kapcsolat. A tagolt szerkezet miatt az adott fejlesztések nem töltik be teljes potenciálukat, köztük a közlekedés nehezebb és nem egyértelmű.

Egy hálózat megalkotásának lényege a fejlesztések közti kapcsolatok megteremtése. Ebben nagy szerepet játszik a városi brand. Az egységes képet mutató fejlesztési területek és az őket összekapcsoló terek segítik a látogatók eligazodását, mélyebb benyomást kelt bennük a település teljes képével kapcsolatban.

Egy ilyen hálózatban a városközponton kívül a zöldfolyosóknak van nagy szerepe. A folyosó a városi tájban a fejlesztési területeket és a természetes élőhely-foltokat köti össze. Az így kialakuló rendszerbe a jövőbeli fejlesztések integrálása is lényegesen egyszerűbb. Letenyén a Béci patak mentén lehetséges lenne a kialakítása. Mivel a várost szinte kettészeli, és a városközponthoz is közel van, ideális lineáris fejlesztési területet biztosít. Egy ilyen központi fejlesztés tökéletes kiindulási alapot ad Letenyének a városkép megalkotásában. A patak mentén kialakítható egy sétány, bicikli út és kisebb közösségi terek, ösztönözve a látogatókat a folyamatos mozgásra és a különböző fejlesztési területek meglátogatására.

2.5.3. Városközpont tervezése

Egy település központjának célja, hogy teret adjon a gyülekezésre, rendezvények megszervezésére és kiindulópontként szolgáljon a városlakók és turisták számára, ahonnan érhetően kijelölt módon el lehet jutni a település és környezetének mérvadó és nevezetes részeihez.

Letenye jelenlegi városközpontnak tekintett területe a 7-es út és a József Attila utca kereszteződésében található. A Szentháromság templom, Andrassy Kastély és a buszpályaudvar alkotta háromszög megfelelő szituációt teremt egy központi főtér kialakítására. A jelenlegi helyzet azonban nem használja ezt ki. A jelenlegi, templom előtti teresedés túl kicsi a város léptékéhez mérten, és a „háromszögben” lévő értékes területeket nagyrészt parkolók töltik ki. Célszerű lenne a buszpályaudvar áthelyezése egy kissé kevésbé centrális pozícióba, és a helyére kiépített parkolók felszabadítanak a belsőbb területen lévőket, ezáltal teret adva egy nagyobb köztérnek.

2.5.4. Új turisztikai célpontok és infrastruktúra

Egy specifikus, a térségben hiányos és a városnak és környezetének erősségeire építő turisztikai tevékenység megcélzásával lényegesen nagyobb kompetenciát jelent a település a környezetében lévő versenytársaknak. Egy adott tevékenységre való

fókuszált fejlesztés lehetővé teszi ezen turisztikai réteg monopolizálását a régióban. Ennek a tevékenységnek a megtalálására feltáró kutatást kell végezni, közelről megvizsgálva a környező települések erősségeit, hiányait és jövőbeli terveit. Ezek után a város és közvetlen környezetének erősségeire építve stratégiát kell írni, mely részletesen tartalmazza a jövőbeli fejlesztési szándékokat és célokat.

Letenye lehetőségek célja az aktív turizmust kedvelő réteg megcélzása. A 21. században az aktív turizmusban érdekeltek száma folyamatosan nő. A város helyzeti energiának köszönhetően szomszédos országokból is potenciális vendégekkel számolhat. A változatos természeti adottságainak köszönhetően számtalan szabadidős tevékenység kiépítésére van lehetősége. A Letenyétől északra fekvő erdős területeken a túrázás, délen a vízföldrajzot kihasználva (Mura, kavicsbányatavak) az egyre közkedveltebb horgászat és evezés, a teljes régió területén pedig a változatossága miatt a biciklizés infrastruktúrájának fejlesztése kézenfekvő. Ezekkel, és a már meglévő épített látványosságokkal (termálfürdő, kastélypark) , már versenyképes turisztika célpont lenne Letenye.

A konkrét fizikai fejlesztések mellett elengedhetetlen azok háttérinfrastruktúrájának kiépítése. Ilyen fejlesztések például az egységes, és a lehetséges turisztikai célpontokat feltüntető várostérkép vagy a település érthető és egyértelmű kitalálása mely segítené a helybeni eligazodást. Feltétlen szükséges cél egy esztétikus, naprakész és használóbarát internetes felület, melyen az érdeklődők olyan információhoz juthatnak mely segíti őket a célpontjaik kiválasztásában, segíti őket az elhelyezkedésben és egyértelműen közli a város nyújtotta lehetőségeket.

2.5.5. Regionális és közös fejlesztések

A város közvetlen infrastruktúrájának fejlesztése mellett fontos a régióban lévő többi fejlődő településsel való közös tervezés. Két vagy több város képes egymást idegenforgalmi szempontból erősíteni, stabil, együttműködő régiót teremteni. Ezzel javítható a határtérségekben élők általános életminősége, erősíti a szervezetek közötti gazdasági együttműködést, támogatja a közös identitást és hozzájárul a környezet fenntarthatóságához. Közös tanulmány készítése a lehetőségek feltérképezése, vízi és szárazföldi útvonalak kijelölése, mobil applikáció fejlesztése mind elősegíti a közös fejlődést.

2.5.6. Meglévő látványosságok felújítása

Az új fejlesztések mellett fontos szerepe van a meglévő látványosságok felújításának és fenntartásának. Az Andrassy kastély, a kastélypark és a fürdő kiemelkedő szerepet tölt be a városközpont kialakításában. Ezek fejlesztése és turisztikai szempontból vonzó célpontá tétele elősegíti az erős városkép és egy meghatározó központi terület kialakítását. A már megkezdődött utcafásítások jó irányba mozdították el a város

látképét. Az utcák további fásítása barátságosabb és nyugodtabb környezetet alakít ki. A meglévő közösségi tereket, parkokat és rekreációs tereket figyelembe kell venni a városi hálózat megalkotásakor, és abba bele kell őket szőni. A rendszerbe kapcsolásukkal növelhető a látogatottságuk ezáltal megnő az igény azok fejlesztésére. Fontos eldönteni a kezdeti fázisban, hogy mely meglévő elem felújítása élvezzen prioritást. Letenye fürdője kielégítő állapotban van, de vendég híján veszteséges vállalkozást jelent így a fürdő közvetlen fejlesztése nem indokolt. Ezzel szemben az Andrassy kastély, mely közvetlen a forgalmas 7-es út mellett fekszik, ideális célpont a fejlesztésnek. Hiszen egy elegáns homlokzati megjelenéssel és rendezett bejárati udvarral egy olyan megragandó látványt alakíthatunk ki melyet számtalan járókelő és utas láthat minden nap. Egy olyan látványt alkotna a városon keresztül haladó forgalom számára, mely megragadhatja érdeklődésüket.

2.5.7. Helyi társadalom bevonása

A társadalmi részvételen alapuló tervezés kulcsfontosságú, a tervezés alapját kell képeznie. Fontos, hogy a helyi civil és vállalkozói szféra bevonása mellett a helyi közsféra (önkormányzat, közintézmények) szereplői is aktívan részt vegyenek a folyamatokban. A részvételi tervezés minden lépésének jól tervezettnek kell lennie, és illeszkednie kell a tervezés adott szakaszához. Minden szakaszban világossá kell tenni a résztvevők szerepét, kompetenciáját, a döntési területeket. A hatékony tervezést biztosító korai bevonást az előzetes adatgyűjtés, a fizikai elemek feltérképezése és a stratégiai elemzést követően érdemes megkezdni, amikor a tervező már kellő mértékben tájékozott a település adottságaival, szándékaival, így megindulhat egy érdemi párbeszéd. Az elemzési fázis társadalmi egyeztetés során szerzett tapasztalatai beépülnek a stratégiaalkotásba. Első lépésként javasolt a következő szempontok mentén való információszerzés az érdekeltektől:

- fel kell mérni a zöld infrastruktúra fejlesztés iránti nyitottság mértékét, az érintettek által fontosnak tartott zöld infrastruktúra elemeket
- lakosság igényeinek felmérése (több szempontból: turisztikai, rekreációs stb.)
- a helyi szereplők kötődései a konkrét térbeli elemekhez, amelyek a zöld infrastruktúra alakítását befolyásolhatják;
- fel kell mérni a helyi lakosság, civil szervezetek és vállalkozások aktivizálhatóságát, a fejlesztésbe és a fenntartásba bevonható szereplők körét, csoportjait. A bevonás során a zöld infrastruktúra tervezés szempontjából meg kell határozni speciális célcsoportokat is, amelyekkel külön szükséges egyeztetni (pl. zöld és városvédő szervezetek, helyi kertészeti-vízügyi-tájépítészeti stb. szakemberek stb.).

(forrás: Módszertani útmutató a zöld infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akcióterv készítéshez)

2.5.8. Monitoring rendszer

Egy sikeres akcióterv megvalósításához szükség van egy olyan visszacsatolási mechanizmusra, amely alapján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a monitoring rendszer biztosítja. Alapvető célja a folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek folyamán kiderül, hogy a tervezettől eltérő módon haladnak a folyamatok, akkor a monitoring rendszer rámutat az eltérés okaira, ezzel lehetőséget teremt a beavatkozásra.

A rendszer alapját az indikátor rendszer jelenti. A monitoring tevékenység az indikátor rendszer mérését, azok kívánt állapothoz való viszonyítását, valamint a kívánt állapottól való elmaradás esetén a beavatkozásra való javaslattételt foglalja magába. A fejlesztésekhez kapcsolódó hatás indikátorok az egyes intézkedések tervei, valamint az önkormányzat nyilvántartásai alapján megadhatók. Ezen indikátorok kiválasztása az adott fejlesztés jellegétől nagy mértékben függ.

Letenye zöld infrastruktúráját fejlesztő terveknél az alábbi indikátorok lehetnek például mérvadóak:

- Megújuló zöldterületek (m²)
- Új zöldterületek (m²)
- Megújuló ökológiai folyosó (m)
- Megújuló park (m²)
- Új megnyitott park (m²)
- Megújuló közterület (m²)
- Új közterület (m²)
- Részvételi tervezésbe bevont lakosság száma (fő)

A monitoring rendszer folyamatos működését és fenntartását a zöld infrastruktúra állapotváltozásainak nyomon követése illetve a társadalmi visszacsatolása támogatja. Az előbbit a városüzemeltetésért felelős személyeknek folyamatosan képesnek kell lenniük a zöld infrastruktúra valós állapotának rögzítésére. Ennek eszköze lehet egy kataszteri táblázat alapján készült digitális nyilvántartás. A társadalmi visszacsatolást a lakosság számára tervezett, értelmezhető, kezelhető módon kialakított webes felület biztosíthatja. Ennek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a lakosság átlássa, értelmezze a zöld infrastruktúra alakulását és fejlesztésére tett javaslatokat és véleményt tudjon adni. A helyi önkormányzatnak alkalmasnak kell lennie az így szerzett adatok kezelésére, felelős személyt kell kinevezni.

3. Minták, ajánlások

3.1. Általános tájépítészeti hibák, problémák

- Kerülni kell a tájidegen fajok alkalmazását. Lehetőleg honos növények és azok kertészeti változataival célszerű a zöldfelületeket fejleszteni, ügyelve az egyszerű, letisztult formavilágra. Gyakori probléma, amikor közterületfejlesztéseknél, magánkertbe illő szoliter növényeket halmoznak fel, melytől túlzó és giccses lesz a terület. Sok körforgalomban látni ilyet például Mosonmagyaróváron.
- Sok kistelepülésen probléma az emlékművek halmozása egy-egy területen. (Mileneumi kereszt, világháborús emlékmű, 48-as emlékmű, 56-os emlékmű, holokauszt emlékmű, országzászló). Ezeket rendszertelenül ötletszerűen szokták elhelyezni egy-egy parkban, végül kaotikus halmaz keletkezik, elveszik a hely meghittsége. (pl.: Gönyű településközpont)
- Nincs egységes burkolati és utcabútor arculat. Különböző években más más térkövet terméskövet használnak egy-egy terület megújításakor, mert nincs egységes választott kő. Például Győr belvárosában 24 féle kőburkolatot használtak fel a különböző fejlesztések során, de Pannonhalmán is, ugyanabban az évben a belvárosi utcák egyikében sárga térkövet tettek, másokban lávavöröset. Ugyanez a gond az utcabútorokkal is. Az így kialakuló egységesség nélküli városkép bontja a település törekvéseit a brand kiépítésére.
- Kerülni kell a pályázati kerti elemek halmozását. Több településen sok a kihasználatlan pavilon és kilátó, mert mindig erre volt nyertes pályázata a településnek. Például Kunszigeten körülbelül 10 esőbeálló pavilon van a központi területen. Az ok nélküli fejlesztések olyan, amugy értékes területeket foglalhatnak el, melyekre később alkalom nyílhatna egy a közösséget megfelelően kiszolgáló funkció elhelyezésére.
- Fontos a városi környezet megfelelő fenntartása, karbantartása. Gyakori probléma például a szakszerűtlen metszés miatt kipusztult cserjeállomány. Ennek érdekében célszerű egy szakmabeli, felelős személy kinevezése, aki figyelemmel követi a területek gondozását.

3.2. Magyarországi minták

Hévíz

A város fejlődés évek óta folyamatosan lekövethető. A jól megszervezett háttérinfrastruktúra miatt a lakók és érdeklődők könnyedén szerezhetnek információt a városról, turisztikai látványosságairól. Az egyszerűen, átláthatóan és több nyelven elérhető

internetes portál napra kész állapotban van tartva, minden lényeges információt megtalálhat az érdeklődő.

A turisták egyszerű eligazodásának érdekében a Hévíz Turisztikai Nonprofit Kft. egy turisztikai várostérképet adott ki, mely évek óta a legkelendőbb városi kiadvány, évi több mint 35 000 db fogy belőle. A térkép ingyenessé tételével elérték, hogy minden Hévízi szállás ezt a térképet nyújtsa a hozzá érkező vendégeknek, így egységes képet alakítottak ki a városról minden érkező szemében. A térkép négy nyelven is elkészült. A város nevezetességein kívül a hotelek, apartmanok, vendéglátó helyek is fel vannak tüntetve. Mindezek ellenére, és a legtöbb hasonló térképpel ellentétben, reklámot nem tartalmaz, aminek köszönhetően egy szebb, letisztultabb és áttekinthetőbb lett így a kiadvány.

1 Hévízi gyógytó | Thermalsee | Thermal lake | геотермальное озеро и купальни

Hévíz már a római korban is lakott volt, de csak 1795 után, gróf I. Festetics Györgynek köszönhetően kezdett fürdőhelyé válni. A vulkanikus eredetű Hévízi gyógytó a világ legnagyobb, természetes termál-tava. A 4,4 hektár területű, 38,5 m mélysgéig tavat 7 forrás táplálja, melyek víze 40°C-os, magas ásványi anyag tartalmú gyógyvíz.

Wie die historischen Funde bezeugen, war Hévíz bereits in der Römerzeit besiedelt, aber es begann erst im Jahre 1795 – dank dem Grafen György Festetics I. – zu einer Badestelle zu werden. Der Hévízer Thermalsee ist der weltweit größte natürliche und biologisch aktive Thermalsee der Welt. Der 4,4 ha groß und 38 m tief Heilsee wird von reich mineralisierten kalten und warmen Wasserquellen gespeist.

Hévíz was already inhabited in the Roman era, but only in the 18th century became a spa resort due to Count I. György Festetics. Lake Hévíz is the world's largest biologically active natural thermal lake. A spring rich in minerals supports the 4.4 hectares sized and 38 m deep lake.

Хэвизское лечебное озеро является крупнейшим в мире естественным биологически активным термальным озером, принимающим освещение и дождь, и теплу. Расположенное на площади 4,4 гектара озеро питается источниками бассейна с глубиной 38 метров.

2 A Hévíz-tó legendája | Legende des Thermalsee | The legend of Hévíz Lake | Легенда термального озера

A legenda szerint Flavius Theodosius római császár beteges gyerek volt. Kereszényi dajkája Szűz Máriahoz fohászkodott gyógyulásáért. Az imát meghallgatva a szűzanya forrást fakasztott, melyről Flavius csodálva határos módon meggyógyult. Ebből a forrásból lett a Hévíz-tó.

Eine Legende besagt, dass der römische Kaiser Flavius Theodosius ein krankliches Kind war. Seine Amme betete deshalb für Jungfrau Maria. Maria hörte auf das Gebet und schlug eine Warmwasserquelle, wodurch Flavius auf wundersame Art wieder auf die Beine kam. Aus dieser Heilquelle entspringt der Hévízer See.

Legend has it that the Roman Emperor Flavius Theodosius was a child in poor health. His Christian nanny prayed to the Virgin Mary, which were answered through bringing forth the medicinal water from a spring, miraculously curing Flavius. Lake Hévíz was formed from this medicinal waterspring.

Легенда гласит о том, что Флавийс Теодорюс, римский император, часто болел в детстве. Его няня была христианкой, и она часто молилась к Деве Марии, чтобы ребенок выздоровел. Дева Мария услышала молитвы и создала источник с лечебной водой, и маленький Флавийс выздоровел. Из этого источника стало озеро Хэвиз...

(forrás: www.heviz.hu)

Az ehhez hasonló fejlesztések, a turisztika serkentésén kívül, nagy mértékben hozzátesznek a városi brand kiépítéséhez. Ezért Letenyén is fontos a hasonló jellegű fejlesztések kezdeményezése.

Tapolca

A település jövőképe szerint Tapolca a kiemelkedő lokalizációs előnyeire (természeti környezete: Balaton-felvidék) és erőforrásaira (pl.: egészségturisztika) építve hazánkban és a nemzetközi színtéren is versenyképes, a természetes gyógytényezőre épülő gyógyturizmus és az orvosi turisztikai célpont lesz. A település igazgatásának célja a város jól átlátható, megfelelően pozicionált gyógyhelyi desztinációvá fejlesztése. Fő céljainak egyike a felszín latti barlangterápia fejlesztése. Ennek háttérében turisztikai attrakció- és szolgáltatásfejlesztés húzódik. A második prioritás a vonzó tapolcai városkép kialakítását célozza. Ennek keretében térburkolást, sétány kiépítését, a turisták tájékozódását megkönnyítendő táblarendszerek elhelyezését, valamint zenepavilon és ivókút kialakítását tervezik. Prioritás továbbá az innovatív turisztikai fejlesztés. A nyilvános online idegenvezetői rendszer létrehozása a gyógyhely területén.

Jól látható, a terv struktúrálás, és hogy a kisebb célok és fejlesztések, hogyan támasztják alá az alapkoncepciót. Ilyen módon megtervezett koncepcióra van szüksége Letenyének is. Egy erős központi elem, melyet a kisebb fejlesztések erősítenek meg és teszik a várost egységessé és vonzóvá. Letenyén az aktív turizmus központi helyzetbe állításához van meg

minden természeti követelmény, így erre fókuszálva lehetne felépíteni hasonló koncepciókat.

(forrás: *Tapolca Gyógyhelyfejlesztési Stratégia 2016-2025*)

Zalakaros

Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség egyik feltörekvő, stabilan fejlődő és évről évre növekvő vendégforgalmat befogadó városa. A folyamatos fejlesztéseket a hamarosan induló „Zalakaros gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése” című projekt kivitelezése folytatja, amely célja a város vonzerejének tovább növelése. A projekt keretein belül gyógy- és egészségparkot alakítanak ki melynek része lesz: sétányok, napozópark, kültéri felnőtt- és gyermekjátszóter, ivókut és futópálya. Ezen kívül számos egyéb fejlesztés kerül kivételzésre (rendezvénytér, pihenőterek, látogatóközpont, információs tér, borházak, szabadtéri színpad). A pályázat összeállításakor elsődleges cél volt egy olyan tervezett fejlesztés, mely négy évszakos, komplex kínálatot biztosít, és a lakossági igények figyelembevétele mellett a településre látogatók számára is megteremti a minőségi időtöltési lehetőségeket.

A négy évszakra való tervezés, Letenye esetében, egy esetleges aktív turizmust megcélzó koncepció esetében körülményes munkát jelenthet. Ezért ennek korai megtervezése és koncepciójának felállítása igényelt. Ugyan az aktív turizmus kétségtelenül a melegebb

hónapokban a jellemzőbb, de megfelelő lehetőségeket és szolgáltatásokat biztosítva a téli hónapokban is vonzó tevékenység lehet.

(forrás: turizmusonline.hu; turizmus.com; mtu.gov.hu)

3.3. Nemzetközi minták

Románia, Libertatti kerület vízpart felújítás

A projekt a város egyik lakóövezetén áthaladó folyó és környezetének felújítását célozta meg. Az előtte parkolókból és elgazosodott területekből álló területet, egy rendezett és közterésített partszakasz váltotta fel. Ez azonnal megváltoztatta a környezet hangulatát, célpontul szolgált a helybéliek délutáni szabadidős programjainak.

Hasonló szituációval találkozhatunk Letenyén is, ahol a Béci-patak szeli át a várost. Ez hatalmas potenciával bír, hiszen egy patakmenti, hosszanti felújítás, olyan lineáris fejlődő területet biztosít, melybe lehetőségük van egyéb fejlesztéseknek bekapcsolódni, és így a bővülő városi rendszer részévé válni. A kialakított közterek, parkok és sétányok, közvetlen hatással vannak a patakmenti infrastruktúrára. Annak forgalmát drasztikusan megnövelheti, így keresettebb és értékeesebb régióvá válhat. A fejlesztés méretét tekintve a példánál lényegesen kisebb beavatkozással is meg lehet indítani a fejlődést.

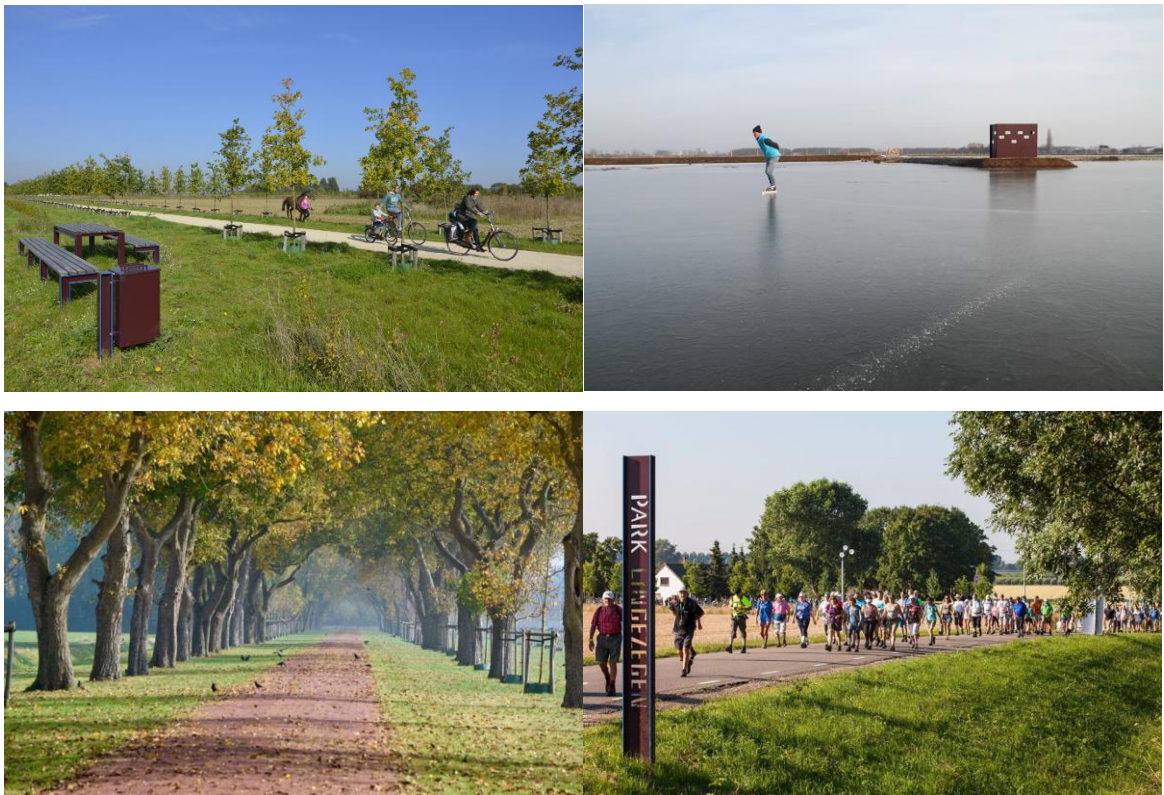

(forrás: iflaeurope.eu – Cartierul Libertatti)

Hollandia, Lingezen park

A park teljes területe 1700 hektárt fed le. A szabálytalan format öt régióra osztották fel, melyek mind más-más programokkal és lehetőségekkel várják az oda látogatókat. A nagy választási lehetőségnek köszönhetően sokkal több embert tesz érdekeltté az oda látogatásban. A “De Park” rész egy városi környezethez hasonlítható, nagy nyitott területekkel és közteressítésekkel. A “Het Waterrijk” térség a vízről szól. Természetes vizek, vizes játszópark és vízeséseket láthat az idelátogató. A “Het Landbouwland” és “De Buitens” pedig főként mezőgazdasági területek, köztük kiépített biciklis és túra útvonalakkal. És a végső “De Woerdt” zóna funkciója pedig a átmenet képzése a város és a fejlesztési területek között.

Ugyan ez a példa egy hatalmas területet foglal magába, de jól reprezentálja a lehetőségeket, hogy egy város különböző zónákat tud kialakítani különböző keresleti egységeket megcélözva. A területi adottságokat kihasználva változatos rekreációs területeket lehet létrehozni, főleg egy Letenye környezetéhez hasonló változatos térségben. És ahogy a példában is látható, nagyon fontos eleme egy ilyen infrastruktúra kiépítésének az, hogy rendszerként legyen megtervezve, szorosan kapcsolódjon a környezetéhez. *(forrás: www.parklingezen.nl)*

(forrás: www.parklingezen.nl; facebook.com/parklingezen; iflaeurope.eu)

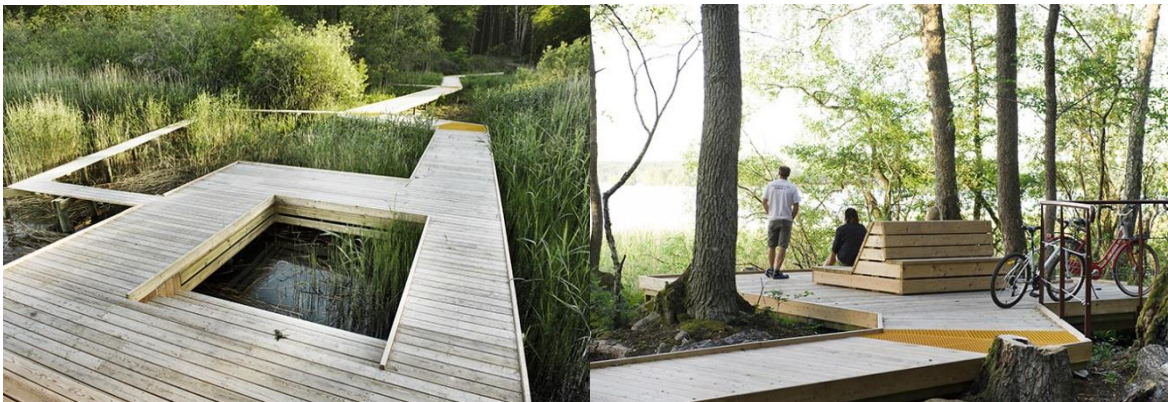
Svédország, Stockholm, Arninge-Ullna Riparian Forst Park

Az Arninge-Ullna víparti erdő park egy új városfejlesztési projekt részeként épült meg. Egy újfajta parkot képzeltek el, mely egybe foglalja a környezet megőrzését és a városi

park funkcióit, ezzel összekapcsolva a várost és a természetet, egy összefonódó egységgé. A park megnyitja a látogatók előtt amocsaras vízparti erdős területeket, mindeközben megőrizve annak egyedi természeti minőségét. Ezt okos installációkkal érték el, oszlopokon álló, fa szerkezetű “járdák” teszik lehetővé a közlekedést. A különböző kiépített ösvények lehetővé teszik az erdő zugainak felfedezését is.

(forrás: worldlandscapearchitect.com – Arninge-Ullna Riparian Forest Park)

Kiemelt fontosságú egy zöldterületfejlesztésnél annak eredeti állapotának megőrzése, nem csak a terv kialakításánál, de hosszútávú használat esetén is. A nagy természeti projekteknél gyakori probléma annak fenntarthatósága. Ezt környezetmérnökök segítségével minimális szintre lehet sok esetben csökkenteni a megfelelő növények ültetésével, funkciók kialakításával, a hulladék okos kezelésével és sok egyéb módszerrel.

(forrás: worldlandscapearchitect.com; iflaeurope.eu)

Törökország, Inkaya, Platanus orientalis fa körüli gyülekezőhely

Bursa régióban, Inkaya városa melletti folyónál található egy 9,2 m törzskerületű platán fa. Grandiózus méretei miatt gyorsan helyi nevezetességgé és gyakran látogatott területté vált. Erre a forgalomra alapozva építettek ki körülötte egy kisebb közteret és az emberek igényeihez szükséges infrastruktúrát.

A helyi adottságok felismerése kulcsfontosságú. Ezeket akár a lakosok és turisták által látogatott területek elemzésével vagy mérnökök segítségével könnyedén meg lehet találni. Ezen területek megfelelő kihasználása és a kellő infrastruktúra kiépítéséhez gondos tervezésre van szükség.

Letenyén, az év fája díjra is elnyerő platánfa hasonló lehetőségeket rejt magában. Tökéletes helyzetben van a kastélyparkban, közvetlen a Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár mellett. De jelenleg a fa természetesszépességén és pár elhelyezett padon kívül nincs kiépítve körülötte olyan infrastruktúra, amely növelné a forgalmat, vagy önmagában turisztika látványossággá emelné a fát.

(forrás: www.monumentaltrees.com/en/tur/marmararegion/bursa/15199_the_river; www.iflaeurope.eu)

(forrás: www.evfaja.hu/fa/2010/letenye-platan)